

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2019/733)

Sexlyft i Stockholms skolor

Motion av Lisa Palm (Fi)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist anför följande.

Ärendet

I en motion till kommunfullmäktige av Lisa Palm (Fi) föreslås att utbildningsförvaltningen får i uppdrag att göra en översyn av sex- och samlevnadsundervisningen i Stockholms skolor samt får i uppdrag att genomföra en kompetenssatsning i sex och samlevnad med fokus på samtycke och sexuella rättigheter.

Motionären vill se ett helhetsgrepp om sexualundervisningen och menar att mot bakgrund av Skolinspektionens granskning av sex- och samlevnadsundervisningen behöver staden göra mer. Motionären menar att granskningen visar på stora brister i undervisningen gällande samtycke, sexuella trakasserier, hedersproblematik och att undervisningen i stort är heteronormativ.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret anser det tveksamt om ett sexlyft i enlighet med motionens förslag är ändamålsenligt för att nå de problem som

Skolinspektionen identifierar och att utbildningsförvaltningen genomför kompetenshöjande insatser utifrån flera rättighetsområden och då även i syfte att stärka undervisning om sex och samlevnad utifrån skolans värdegrundsarbete.

Utbildningsnämnden menar att aktivt arbete med kompetenshöjande insatser pågår och mot bakgrund av det ser nämnden i nuläget inte behov av att genomföra en översyn av sex- och samledningsundervisningen eller att förändra omfattningen och inriktningen av de kompetenshöjande insatserna.

Mina synpunkter

Det är avgörande att unga personer får kunskap, liksom möjlighet att utveckla självkänsla och respekt för andra i relation till sexualitet likväl som i relationer. Särskilt viktigt är det att samtycke är grundläggande och att alla unga, inte minst flickor och unga kvinnor, vet vad de själva vill och inte vill och kan kommunicera det, liksom att unga, inte minst pojkar och unga män, respekterar den person man utövar sin sexualitet med och dennes vilja. Av den anledningen genomför utbildningsnämnden redan ett aktivt kompetenshöjande arbete för skolornas personal, liksom olika andra insatser.

Utbildningsförvaltningen inväntar också hur skolverkets nya kurs- och ämnesplaner stärker innehållet om sex och samlevnad, då innehållet i undervisningen främst är något som styrs från den statliga nivån.

Bilaga

Motion om sexlyft i Stockholms skolor

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 25 mars 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Isabel Smedberg-Palmqvist

Mats Larsson

Reservation anfördes av Rashid Mohammed och Torun Boucher (båda V) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Motionen bifalles
2. Därutöver anförts följande

Den grönbåa majoriteten vill invänta skolverkets nya kurs- och ämnesplaner som de menar kommer stärka innehållet om sex och samlevnad. Vi ser också fram emot bättre kurs- och ämnesplaner för ämnet, men anser inte att staden behöver invänta dessa för att genomföra en översyn av sex- och samlevnadsundervisningen och en kompetenssatsning i sex- och samlevnad med fokus på samtycke och sexuella rättigheter. Vi vet redan idag många av bristerna som tagits upp av Skolinspektionens granskning från 2018. Ungdomstiden är även relativt kort så ett par års försening i avvaktan på en utredning innebär att fler unga inte får till sig de kunskaper de efterfrågat under sin skoltid. Det kan handla om undervisning i samtycke eller hur man ska förhålla sig till den snedvridna synen på kvinnor och män som unga idag får till sig via porrindustrin. När det kommer till ungdomsmottagningarna så gör det ett fantastiskt arbete men vi vet också att deras tid och resurser är ytterst begränsade och att de inte har de faktiska förutsättningarna att besöka alla klasser.

I remissvaren nämner utbildningsförvaltningen elevprojektet SNAF i samarbete med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning som ett exempel på hur man arbetar med att stärka kunskaperna kring sex- och samlevnad bland såväl personal som vårdnadshavare. Det är ett viktigt initiativ och samtidigt ett talande exempel på att unga inte upplever att sex- och samlevnadsundervisningen lever upp till deras förväntningar. Det visar på behoven av att staden tar ett samlat grepp för att garantera alla unga, oavsett skola, bra tillgång till sex- och samlevnadsundervisning. Det ska inte vara upp till enskilda lärare eller elever att bära hela arbetet framåt.

Utbildningsförvaltningen hänvisar även till flera andra satsningar som genomförts de senaste åren så som MVP, kompetenshöjning i normkritik, hedersrelaterat våld och förtryck och kvinnlig könsstämpning. Det är satsningar som vi initierade under det rödgrönrosa styret och vi är glada att flera av de satsningarna fortsätter även nu, men vi är bekymrade över att andra satsningar har dragits in av det grönbåa styret, bland annat uppdraget till utbildningsförvaltningen om att höja kunskapen om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Vi menar att arbetet måste fortsätta och intensifieras ytterligare, därför vill vi se ett sexlyft och yrkar bifall till motionen.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Vänsterpartiets gemensamma reservation.

Remissammanställning

Ärendet

I ”Motion om sexlyft i Stockholms skolor” föreslås att utbildningsnämnden får i uppdrag att göra en översyn av sex- och samlevnadsundervisningen i Stockholms skolor samt får i uppdrag att genomföra en kompetenssatsning i sex och samlevnad med fokus på samtycke och sexuella rättigheter.

Motionären vill se ett helhetsgrepp om sexualundervisningen och menar att mot bakgrund av Skolinspektionens granskning av sex- och samlevnadsundervisningen behöver staden göra mer. Motionären menar att granskningen visar på stora brister i undervisningen gällande samtycke, sexuella trakasserier, hedersproblematik och att undervisningen i stort är heteronormativ.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 januari 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Det övergripande målet med sex- och samlevnadsundervisningen är att stärka elevernas självkänsla och handlingskompetens och att möjliggöra medvetna val som rör hälsa, relationer och sexualitet. Av Skolinspektionens granskning framgår att det är många lärare som uppger att det är svårt att undervisa i ämnet och att det är svårt att finna en lämplig struktur för den typen av undervisning.

Skolinspektionens iakttagelser och synpunkter är ett viktigt underlag för utbildningsförvaltningens arbete med att utveckla kompetenshöjande insatser. Skolinspektionens granskning visar att kompetensen behöver stärkas och i synnerhet vara en del i ett systematiska arbete för att motverka och förebygga kränkningar enligt de grunder som finns i diskrimineringslagstiftningen. Lika viktigt är att kompetensutvecklingsinsatserna bidrar till att stärka lärarnas förmåga att hantera frågor kring olämpligt och grovt språkbruk, nedsättande ord, hederskultur, sexuella trakasserier, jämställdhet med mera och då som en del i arbetet med att leva upp till skolans värdegrund. Det är således tveksamt om ett sexlyft i enlighet med motionens förslag är ändamålsenligt för att nå de problem som Skolinspektionen identifierar.

Skolinspektionens granskning kopplar frågor om sex- och samlevnadsundervisning till skolors övergripande arbete kring en rad rättighetsområden som staden i flera sammanhang har identifierat som angelägna att utveckla och stärka.

Utbildningsförvaltningen genomför mot denna bakgrund kompetenshöjande insatser utifrån flera rättighetsområden och då även i syfte att stärka undervisning om sex och samlevnad utifrån skolans värdegrundsarbete.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 6 februari 2020 följande.

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 januari 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer med skribenten att dessa frågor är viktiga och ser ytterligare behov av att öka kunskaperna i ämnet. Förvaltningen arbetar därför aktivt med kompetenshöjande insatser.

I slutet av år 2018 gjordes en satsning på kompetensutveckling gällande sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter med inriktning på personal som arbetar på stadens grund- och gymnasiesärskolor. Under 2020 planeras en utbildning för att öka personalens kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck med särskilt fokus på elever med intellektuell funktionsnedsättning för att ge verktyg till personalen att möta och våga samtala med eleverna kring kontroll och begränsningar.

Under 2019 har förvaltningen och staden fortsatt erbjudit kompetensutveckling till personal på stadens skolor, när det gäller områden så som normkritik, våldsprevention och hedersrelaterat våld och förtryck med fokus på kvinnlig könsstympning. Under 2020 planeras liknande stöd riktad till personal på stadens skolor.

Under våren 2019 har sex skolor i staden varit med och piloterat nya lektioner inom Mentorerna i våldsprevention, MVP. De nya teman som har testats är lektioner kring pornografins påverkan, hedersrelaterat våld och förtryck samt rasism. Lektionerna har omarbetats och har lanserats i december 2019 för att kunna börja användas fullt ut under 2020.

I samarbete med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, SNAF (ett företag startat av gymnasieelever) och en ungdomsmottagning har också kompetenshöjande insatser riktade till både personal och vårdnadshavare gällande samtycke, sex- och samlevnadsundervisning och pornografins påverkan genomförts.

Förvaltningen ingår som referensgrupp i Sveriges kommuner och regioners (SKR) utredning kring webbfilter och avvaktar resultatet från den. Förvaltningen inväntar

också hur Skolverkets nya kurs- och ämnesplaner stärker innehållet om sex och samlevnad.

Skolorna har också samarbeten med stadens ungdomsmottagningar som erbjuder stöd och råd till pedagoger och elevhälsopersonal inom ämnet sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Klassbesök genomförs och elevgrupper besöker ungdomsmottagningar för information och samtal.

Mot bakgrund av det pågående arbetet ser förvaltningen i nuläget inte behov av att genomföra en översyn av sex- och samledningsundervisningen eller att förändra omfattningen och inriktningen av de kompetenshöjande insatserna.